

Het verhaal van

George Maduro

GEORGE
MADURO
1916-1945

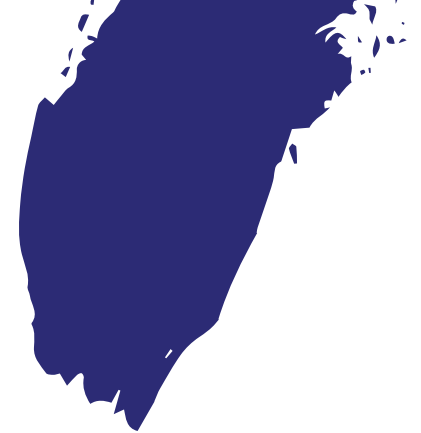

Dit is het verhaal van George Maduro. Een op Curaçao geboren rechtenstudent die zich als militair in mei 1940 heldhaftig weert tegen het Duitse leger. Die na de capitulatie weigert een Jodenster te dragen en zich aansluit bij het Nederlandse verzet. Een man wiens ongeremde strijdbaarheid leidt tot meerdere opsluitingen door de Duitse bezetter en die zijn voortijdige einde vindt in Dachau. Het is een verhaal van moed, vastberadenheid, onbaatzuchtigheid en vaderlandsliefde. Een verhaal dat verteld moet blijven worden.

George John Lionel Maduro wordt geboren in Willemstad, Curaçao op 15 juli 1916, als enige zoon van het Sefardisch-Joodse echtpaar Joshua Maduro en Rebecca Levy. Uit het huwelijk wordt later nog een dochter geboren, Sybil Lois. Joshua Maduro is een man van aanzien op het Antilliaanse eiland: zijn bedrijf SEL Maduro & Sons heeft vestigingen in Willemstad, Havana en New York en is niet alleen actief in vervoer en infrastructuur, maar heeft ook een bancaire tak. Het is de grootste werkgever van Curaçao.

In 1926 vertrekt het gezin naar Nederland – een in welgestelde kringen gebruikelijke stap met het oog op het niveau van het onderwijs. George gaat in Den Haag naar de vijfde en zesde klas van de lagere school (HSV), en daarna naar het Nederlands Lyceum. In 1934 start hij met een studie Rechten in Leiden. Hij is een slimme, talentvolle student voor wie als beoogd opvolger van zijn succesvolle vader een grote maatschappelijke carrière lijkt weggelegd. Wel moet hij zijn ouders missen: zijn moeder kan niet aarden in Nederland en zijn ouders keren terug naar Curaçao.

In 1936 moet George zijn studie tijdelijk onderbreken omdat hij in dienst moet. Hij volgt de Reserve-Officiersopleiding der Cavalerie en schouwt het tot Wachtmeester. Na zijn dienstdiensttijd keert hij in 1937 terug naar Leiden en hervat zijn studie. In die periode ontmoet hij Hedda, telg van de (christelijke) familie de Haseth Möller die eveneens haar wortels heeft in Curaçao. Ze worden verliefd, maar beseffen beide dat een huwelijk niet mogelijk is: het is in het Nederland van voor de oorlog maatschappelijk niet geaccepteerd om 'door de geloven heen' te trouwen. Deze inbreuk op hun persoonlijke vrijheid en geluk zullen George en Hedda hun leven lang meedragen.

Snel nadat George zijn studie weer heeft opgepakt komt opnieuw een kink in de kabel. In reactie op een dreigende Duitse inval begint op 28 augustus 1939 de algemene mobilisatie van het Nederlandse leger. George wordt opgeroepen en gestationeerd in Vaassen. Hier wordt hij benoemd tot Commandant van het 1e peloton – ‘Luitenant Maduro’, zoals hij aan zijn ouders schrijft.

Moedig optreden

De Duitse aanval op Nederland begint op 10 mei 1940. Al in de eerste oorlogsdagen onderscheidt George zich door uitzonderlijk moedig optreden. Op zijn eigen initiatief en onder zijn leiding als commandant – hij gaat letterlijk voorop – verovert zijn peloton de door de Duitse parachutisten bezette villa ‘Dorrepaal’ terug op de vijand. Daarbij maken de manschappen van George enkele bezetters krijgsgevangen. Dankzij deze strategische manoeuvre houdt het Nederlandse leger de Oude Tolbrug over de Vliet in handen, zodat Duitse troepen

niet rechtstreeks vanuit het inmiddels bezette Ypenburg de regeringsstad Den Haag in kunnen trekken. De Duitse aanval was immers mede gericht op het gevangennemen van het koningshuis en het kabinet...

Maar al snel blijkt de Duitse overmacht te groot en als Nederland op 15 mei 1940 capituleert, moet ook George de strijd staken. Hij keert terug naar Leiden, maar wordt al snel gearresteerd en opgesloten in de beruchte Deutsches Untersuchungs- und Strafgefängnis in het huis van bewaring in Scheveningen – bijgenaamd het ‘Oranjehotel’. Wonder boven wonder wordt hij al vrij snel weer vrijgelaten, waarna hij voorzieningen treft om onder te duiken. Hij huurt een kamer in een monumentaal pand aan de Frederik Hendriklaan 111 in Den Haag, eigendom van jonkvrouw Christine Wttewaall van Stoetwegen – ‘Bob’ voor vrienden. Aan zijn verblijf aldaar herinnert nu nog een messing ‘Stolperstein’. In praktijk verblijft hij echter vooral bij verzetsvrienden op de Statenlaan 137. Als de SD hem in maart 1941 opnieuw in het vizier krijgt, duikt hij vervolgens hier onder.

Een misrekening

Dat weerhoudt hem er niet van om twee maanden later opnieuw naar Leiden te vertrekken. Na ruim een half jaar gesloten te zijn geweest, mag de Universiteit Leiden van de bezetter haar deuren weer openen. Omdat George nog één belangrijk tentamen moet doen, keert hij terug naar zijn kamer aan de Stille Rijn om zich hierop voor te bereiden. Een misrekening, want op 31 mei 1941 wordt hij opnieuw gearresteerd en voor de tweede keer naar het Oranjehotel overgebracht. Enkele dagen daarvoor ziet zijn geliefde Hedda hem voor de laatste keer.

Het uiterst repressieve regime in de gevangenis – aanvankelijk enkele maanden in eenzame opsluiting, naderhand op een tweepersoonscel – put hem uit, maar breekt hem niet. Een celgenoot schrijft later in een brief aan de ouders van George: “Ik overdrijf niet als ik U zeg dat ik het aan hem, en aan hem alleen, te danken heb, dat ik het heb kunnen uithouden. Nooit heb ik hem down gezien. Altijd weer hielp hij mij, wanneer ik de moed totaal verloren had.”

Half december 1941 wordt George wederom onverwacht vrijgelaten, na zeveneneenhalve maand gevangenschap. Zijn verblijf in het Oranjehotel heeft hem veranderd. Hij is vermagerd en ziet eruit als een oudere versie van zichzelf. Tegen Bob Wttewaall van Stoetwegen zegt hij: “Ik ben er anders uitgekomen dan ik erin ben gegaan.” Toch klaagt hij nooit en blijft hij net zo vriendelijk en charmant als voorheen. Hij behoudt de kwaliteiten die doen vermoeden dat hij in de wieg is gelegd voor iets groots, aldus een vriend. “Als hij een kamer binnenkwam, merkte je, daar komt iemand binnen.”

Hoe dan ook: al zijn vrienden begrijpen dat George blijvend gevaar loopt om opnieuw te worden opgepakt en dat hij een nieuwe plek nodig heeft om onder te duiken. Bob Wttewaall van Stoetwegen is inmiddels verhuis naar een flat op Laan van Meerdervoort en kan hem niet meer helpen: het appartement is te klein en biedt onvoldoende ontsnappingsmogelijkheid bij een razzia.

Jodenster

Via verzetsvriendin Corrie Weltevree, die hij heeft ontmoet op de Frederik Hendriklaan, kan George onderduiken in haar ouderlijk huis aan de Wassenaarscheweg 98. Een ruim rijtjeshuis met twee verdiepingen in het chique Benoordenhout, dat tijdens de vijf bezettingsjaren onderdak biedt aan een grote groep onderduikers, van verzetsstrijders tot neergeschoten piloten. En, in de kamers grenzend aan het smalle kamertje van George, óók aan twee ingekwartierde officieren van de Ordnungspolizei, de Duitse politiemacht die de 'orde' moest handhaven in bezet Nederland. Een bizarre en potentieel explosieve situatie omdat George zijn donkere haar en tropische teint duidelijk geen familielid is van het blonde Weltevree-gezin.

Als Jood is George inmiddels verplicht de Jodenster te dragen. Gebruik makend van de Nederlands klinkende onderduiknaam Gerard Matze gaat hij vrijwel dagelijks op pad: na zijn tijd in het Oranjehotel kan onderduiken voor hem niet opnieuw gevangenschap zijn. Als verzetsman helpt hij onder meer geallieerde piloten via Spanje en Portugal naar het Verenigd Koninkrijk te ontsnappen. Het tekent zijn karakter, want als telg van een zeer rijke familie heeft hij toegang tot voldoende middelen om ook zelf het land te verlaten. George besteedt daarnaast veel tijd in het Nationaal Archief in het kader van 'het Portugese project' – een tevergeefse poging om de Duitse bezetter ertoe te bewegen 'Portugese' (lees: Sefardische) joden een gunstiger behandeling te geven.

Als in januari 1943 een Duitssprekende dame telefonisch informeert naar George, is duidelijk dat er opnieuw gevaar dreigt. Hij duikt onder op een nieuw adres, de 'Modeschool' op de Laan van Meerdervoort.

Samen met zijn vriend Oncko, zoon van Bob Wttewaal van Stoetwegen, bedenkt George een gedurfd plan: via Brussel, dwars door bezet gebied, naar Spanje trekken om van daaruit de oversteek te maken naar Engeland en aansluiting te zoeken bij de Nederlandse verzetsgemeenschap aldaar. In de zomer van 1943 komen hij en Oncko aan in Brussel, waar ze op diverse onderduikadressen verblijven.

Collaborateur

Begin september reizen ze af naar de Franse grens. Dan gaat het mis: één van de beruchtste collaborateurs van België, Prosper Dezitter, heeft hun plan doorgesluist naar de Gestapo. In Charlesville, aan de Belgisch-Franse grens, vallen George en Oncko in handen van de Duitsers. Drie dagen later worden ze als militair geïnterneerd in Lerchesflur, een gevangenis in Saarbrücken. Daar verblijven ze bijna drie maanden. Ook tijdens deze gevangenschap toont George opnieuw zijn onbaatzuchtigheid en medemenselijkheid: als hij na het bombarderen van de gevangenis de kans krijgt om

met Oncko te ontsnappen, blijven ze achter om twee gewonde Polen uit te graven.

Hun vrijheidsdrang brengt de mannen ertoe zelf een, helaas mislukte, ontsnappingspoging te doen. Ook de diplomatieke pogingen achter de schermen om beide mannen vrij te krijgen lopen op niets uit. Het lot is onverbiddelijk: George en Oncko worden op transport gezet. Oncko naar Sachsenhausen (hij zou de oorlog overleven), George naar Dachau, waar hij na een helse tocht van elf dagen op 25 november 1943 aankomt. Vanaf dat moment is hij niet langer George Maduro, maar gevangene nummer 133401. Op 8 februari 1945 overlijdt hij daar, 28 jaar oud, aan vlektyfus. Elf weken later bevrijden de Amerikanen het kamp.

Gealarmeerd door de Duitse Jodenvervolging richten Bep en Gerard Boon in 1938 een Haagse afdeling op van het Comité voor Joodsche Vluchtelingen, dat sinds 1933 uitreisvisa en verblijfsvergunningen voor door de nazi's vervolgte Joden regelt. Omdat ze vooral kinderen helpen, staat de groep weldra bekend als Haagsch Kindercomité.

Het verhaal van Madurodam

Tussen 1938 en mei 1940 haalt dit comité circa 1.600 Joodse kinderen uit Oostenrijk naar Den Haag. Zelf stellen de Boons hun Scheveningse woning open voor gevluchte Joodse intellectuelen.

In mei 1940 vluchtten Bep en Gerard samen met hun zoon Dick naar Engeland – als de nazi's hen op 17 mei in Scheveningen komen arresteren, treffen ze een leeg huis aan. Het gezin verblijft tot mei 1945 afwisselend in Londen, Canada en de Verenigde Staten. Daar raken ze onder meer bevriend met Joshua en Rebecca Maduro.

Terug in Nederland raakt Bep betrokken bij het Nederlands Studenten Sanatorium (NSS), een ziekenhuis in Laren waar studenten met tuberculose kunnen uitzieken en hun studie voortzetten, onder meer door bandopnamen van colleges te beluisteren. Omdat vooral de nazorg kostbaar blijkt, gaat ze op zoek naar een verdienmodel voor het sanatorium. Ze herinnert zich in 1946 in het Engelse Beaconsfield een originele oplossing te hebben gezien voor een soortgelijk probleem. Een plaatselijke accountant heeft in zijn tuin een van de grootste miniatuurspoorbanen van Europa aangelegd, compleet met beplanting en bebouwing, waar drommen dagjesmensen op afkwamen. De netto-recette komt ten goede aan de noodlijdende ziekenhuizen in Londen.

In maart 1950 oppert Bep op een bestuursvergadering van het NSS dan ook om dit Engelse verdienmodel in Nederland na te volgen met de bouw van een 'miniaturstad'. Het startkapitaal daarvoor wordt op haar verzoek beschikbaar gesteld door het echtpaar Maduro, dat graag een herdenkingsmonument voor hun in gevangenschap overleden zoon George wil oprichten. Madurodam is naar hem genoemd en daarmee een eerbetoon aan George, oorlogs- en verzetsheld en de enige Antiliaan aan wie de Militaire Willemsorde is uitgereikt. Indachtig de zin die hij schrijft in één van de laatste brieven aan zijn ouders: 'Laat de herinnering aan mij uw trots zijn.'

*Laat de herinnering
aan mij uw trots zijn.*

Colofon

UITGAVE

TEKST EN VORMGEVING

DBDK.